

Skärkinds gamla kyrka

Besiktning av kalkmåleri 2015-11-05
Gunnar Nordanskog

Sammanfattning

Valv och väggar är något nedsmutsade, men i huvudsak i gott skick. Måleriet runt fönstren är smutsat och slitet, men det föreligger inget direkt åtgärdsbehov.

Valvanfänger och nedre delarna av valvribborna har små skador som bör åtgärdas så snart som möjligt för att putsen inte ska falla ned.

Altarets puts och målningar är svårt skadade och riskerar att lossna vid beröring, **akut skada som bör åtgärdas omgående.**

Västingångens utvändiga marmoreringsmålteri är slitet men utan åtgärdsbehov.

Kalkmålningarnas historia

Av Skärkinds medeltida kyrka återstår endast 1400-talskoret, vilket har används som gravkapell sedan 1844 då kyrkans övriga delar revs. Korets stjärnvalv ska enligt en nu försvunnen inskrift ha byggts år 1455. Den latinska inskriften finns dokumenterad från 1600-talet och kan översättas: "Herrens år 1455 på S. Botulfs dag fullbordades detta verk av murmästare Johan Jakobsson" (Cnattingius 1988).

Målningarna överkalkades 1766, men framtogs och restaurerades 1908. Denna restaurering var till största delen en rekonstruktion, det medeltida originalmåleriet tycks vara helt övermålat. Förutom rekonstruktionen genomfördes då också nya dekorationsmålningar, signerade Carl R Forsslund 1908 (som även har dekormålat bl a Veta kyrka). Dessa nytillskott utgörs av Maria och Johannes på östväggen, en rik dekor av blomstergirlanger och fåglar på den norra valvkappan, samt en blomsterslinga och ett kors på västväggen.

År 1984 genomfördes en rengöring och kompletteringsmålning av valven av konservator Sten Peterson och målare Anders Ek.

Det murade medeltida altaret är också putsat och draperingsmålat. Måleriet är grövre än Forsslunds och det är troligen tillkommet före 1908.

Utvändigt är västingångens portvalv marmoreringsmålteri.

C R Forsslunds signatur 1908

Stjärnvalvet. Öster är nedåt i bilden.

Skador på puts och måleri

Altaret har svåra skador i putsen i form av djupa öppna sprickor och stora bompartier. Detta bör åtgärdas så snart som möjligt, eftersom putsen riskerar att falla vid beröring.

Nordöstra och framförallt nordvästra valvanfängen har sprickor och bom i putsen. Särskilt det sydvästra bör åtgärdas för att undvika bortfall. De nedre delarna av valvanfängen är ställvis oputsade, sannolikt därför att det finns enstaka tegelstenar som "ruttnar" och där man valt att inte putsa över dem för att undvika nya putsnedfall. Tegelstenarna bör stabiliseras.

Anmärkningar av rent estetisk art är att fönsternischer och väggar ovan radiatorerna är smutsade och i stjärnvalvet finns sotfläckar.

Altaret

Skador på altarets puts och färgskikt. Nere t.h. är nedre delen av altaret med äldre retuscher men med ytterligare bortfall bredvid retuscherna

Nordvästra valvanfanget. T.v. nuläge, t.h. 1980 (foto Jonna Stewenius ÖLM). Den vänstra blomstergirlangen har skador i putsen.

Östra valvkappan och östväggen med CR Forsslunds målning av Maria och Johannes.

Södra valvkappan

Västra valvkappan och väggen

Norra valvkappan med Forsslunds dekormåleri. En lodrätt spricka löper genom valvkappans mitt.

Västingångens marmoreringsmålning

Inventeringsdatum 2015-11-12
Rapport sammanställd av Gunnar Nordanskog 2015-11-12
Granskad av Eva Ringborg

Källor

Cnattangius, Bengt 1988: Skärkinds kyrka. Linköpings stifts kyrkoberivningskommitté

Peterson, Sten 2003: Kalkmåleriinventering. Linköpings stift.

Östergötlands museum, topografiska arkivet